

اردوغان، پوتین نمی‌شود

عبدالباری عطوان: در همان لحظات آغازین کودتای نظامی ترکیه، اخبار تحولات آن به مردم خاورمیانه که برای رفتن به

خواب آماده می‌شدند، رسید. واکنش‌ها نسبت به این حادثه متفاوت بود، برخی برای پیروزی این کودتا دست به دعا شدند و برخی دیگر برای ابراز شادی چنین اتفاقی پایکوبی کرده در حالی که برخی دیگر دست را بر قلب خود قرار داده و برای شکست این کودتا دعا کردند. همه این عکس‌العمل‌های متفاوت نتیجه موضوع آن اشخاص نسبت به رئیس‌جمهوری ترکیه و دخالت‌های نظامی و سیاست‌های در منطقه است. شاید بتوان گفت رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه مرحله اول خطر را پشت سر گذاشته است و به سرنوشت متحد دوستش محمد مرسی، رئیس‌جمهوری سابق مصر دچار خواهد شد. ولی با دیدگاه چنگیز کاندرا، نویسنده کهنه‌کار ترکیه‌ای مخالفی که می‌گوید چون اردوغان دنبال‌هوا و اقدامات ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه است، تبدیل به پوتین دوم در منطقه می‌شود. باید بدانیم اردوغان به صورت کلی و بنیادین با پوتین متفاوت است؛ چرا که رئیس‌جمهوری ترکیه در مدرسه‌اسلامت تحصیل کرده در حالی که پوتین از آکادمی دستگاه اطلاعاتی روسیه (ک‌اگ‌ب) فارغ‌التحصیل شده است، اگرچه میان این دو وجه اشتراک‌هایی وجود دارد که بارزترین آنها این است که هر دو در هر جایگاهی که باشند چه نخست‌وزیر و چه رئیس‌جمهوری، قدرت مطلقه به آنها منتقل می‌شود و نقش اطرافیان نشان ثانوی و در حاشیه است. روز چهارشنبه، کاری که اردوغان کرد یعنی اعلام حالت فوق‌العاده و حکومت نظامی در ترکیه به مدت ۳ ماه، حتی دوست وی، مرسی و حسنی مبارک در حین کودتا در کشورشان انجام ندادند. این تأکیدی بر این مقوله است که رئیس‌جمهوری ترکیه سیاست مشت‌آهین را که از نخستین روز پس از کودتا در پیش گرفت، ادامه خواهد داد. این اقدام اردوغان ساعاتی پس از برگزاری نشست شورای امنیت ملی انجام شد. این بدین معناست که این تصمیم که طی جلسه چهارشنبه‌شب اتخاذ شد، بی‌تردید تنها تصمیمی با اقدام نیست، بلکه تصمیمات و گام‌های دیگری در راه هستند و بزودی اجرا خواهند شد. طبق قانون اساسی ترکیه، حاکم ماده‌باش زمانی اجرا خواهد شد که حادثه‌ای طبیعی اتفاق بیفتد یا در زمان وقوع آشوب، ترمرد و درگیری‌های مسلحانه مانند جنگ‌های داخلی قابل اجسامت و یا آغاز حالت اضدادبش طبق قوانین حکومت نظامی رفتار خواهد شد. این یعنی دادن اختیارات گسترده به قوه مجریه مانند منع آمد و شد، اجرای بازداشت، به تعلق در آوردن قوه مقننه (پارلمان) و صدور قوانین جدید، رئیس‌جمهوری ترکیه ۵ روز پیش از اعلام حالت فوق‌العاده در کشور حکومت نظامی را اجرا کرد، به طوری که ۶۰ هزار نفر از دستگاه قضایی، افسران نظامی و نظامی، مدرسان و دانشگاهیان را اخراج یا بازداشت کرد. همچنین اساتید دانشگاهها و خبرنگاران را ممنوع‌السفر کرد، همه این اقدامات با پنهان‌سازی بین بردن جنبش کودتا و «پاکسازی» این کشور از عناصر آن انجام شد. مردم ترکیه، احزاب مخالف اردوغان، نمایندگان و رهبران سیاسی به دلیل پایبندی به دموکراسی و دولت مدنی، برای ابراز مخالفت‌شان با حکومت نظامی تظاهرات برگزار کردند. ملت ترکیه که در دوره‌های پیشین ۴ بار کودتا را تجربه کرده و در آتش آن سوخته است، دیگر نمی‌خواهد به آن کابوس بازگردد؛ زیرا دموکراسی بد بسیار بهتر از حکومت نظامی است. حکومت دموکراسی ترکیه پیروزی ۱۰ سال اخیر و پیش از وخیم شدن اوضاع پس از مداخله نظامی این کشور در بحران سوریه، امنیت، ثبات و گشایش اقتصادی را برای مردمش به ارمان آورده بود. دموکراسی که میلیون‌ها تن از مردم ترکیه برای حفظ آن به خیابان‌ها ریختند این روزها با چالشی مواجه شده است؛ زیرا به صورت تدریجی و با حملات دستگیری، پاکسازی، حکومت نظامی و اعلام حالت فوق‌العاده که ممکن است ماهها یا سال‌ها به طول بینجامد، در حال تحلیل رفتن است. شک نداریم که اولویت مطلق اردوغان ریشه کن کردن طرفداران فتح‌الله گولن، مبلغ ترکیه‌ای در تبعید و مقیم ایالت «پنسپولوانیا» است که اردوغان وی را به تروریسم و ایستادن پشت کودتای ناکام متهم کرده است. این اتهام بازی خطرناکی است که نتایج خوبی نخواهد داشت. باید متذکر شویم که اردوغان و حزب «عدالت و توسعه» که رئیس‌جمهور ترکیه به آن وابسته است با نیمی از آرای رأی‌دهندگان به پیروزی رسید و نیم دیگر به او و دولتش رأی ندادند که این مساله منشأ خطر است.

تخلیلهای برجسته جهان عرب

ترکیه با رویای پیوستن به اتحادیه اروپایی وداع می‌کند

کودتای غیرنظامی اردوغان

یازل

کمیته مشترک آمریکا و ترکیه برای استرداد گولن

وزیر خارجه ترکیه از پیشنهاد آمریکا برای تشکیل کمیته مشترک به منظور بررسی استرداد فتح‌الله گولن، معارض سرشناس ترکیه‌ای به مقامات آنکارا خبر داد. به گزارش شبکه المیادین، مولود چاووش اوغلو، وزیر خارجه ترکیه اعلام کرد واشنگتن پیشنهاد داده است برای تصمیم‌گیری درباره استرداد فتح‌الله گولن معارض سرشناس ترکیه‌ای به آنکارا دوطرف کمیته مشترکی تشکیل دهند. فتح‌الله گولن نیز مشارکت در این کمیته را پذیرفته است.

اعلام وضعیت فوق‌العاده است. برخی مانند سرباز ژاپنی که خبر از پایان یافتن جنگ ندارد، با اعلام این وضعیت هنوز از اجرای دموکراسی صحبت می‌کنند. آنهایی که هنوز متوجه قضایا نشده‌اند، بار دیگر یادآور شوم که وقتی در مصر کودتا شد، کودتاگران پس از موفقیت، اعلام وضعیت فوق‌العاده کرده و با اعلام مردم را تهدید کردند. تنها ما (ملت ترک) در دنیا مختص هستیم که با اعلام وضعیت اضطراری هیچ نگران نشده و هنوز از دموکراسی دفاع می‌کنیم. بدینهم که کودتاگران اعلام وضعیت اضطراری و تازه ادعا می‌کنند که دموکراسی را اجرا خواهند کرد.

تغییر ساختار ارتش

رئیس‌جمهوری ترکیه پنجشنبه در مصاحبه با روتیزر گفت کودتای نافرجام جمعه گذشته در ترکیه ناشی از ضعف‌های اطلاعاتی بارز بوده است به همین دلیل باید بازسازی سریع در ساختار ارتش این کشور صورت بگیرد. اردوغان که باامداد روز پنجشنبه برای مدت ۳ ماه در ترکیه اعلام وضعیت فوق‌العاده کرد، در ادامه مصاحبه گفت احتمال دوباره کودتا وجود دارد اما به آسانی اتفاق نمی‌افتد بنابراین باید پیش از پیش مراقب باشیم. اردوغان علاوه بر اینکه از ایجاد ساختار جدید نیروهای مسلح در آینده نزدیک خبر داد، اعلام کرد درباره ضعف دستگاه امنیتی ترکیه به رئیس میت مسردگان داده است. به گفته او، ۱۰۳ نفر از بازداشت‌شدگان، ژنرال‌های ارتش هستند. این در حالی است که رسانه‌ها از دستگیری و تعلق از کار بیش از ۶۰ هزار نفر از مقامات و شایگان دولتی خبر می‌دهند. اردوغان درباره مورد اختلافی ترکیه و اتحادیه اروپایی یعنی حکم اعدام هم صحبت کرد و گفت بدون در نظر گرفتن عوامل کودتا در ارتش، ۲۴۶ نفر در خواست مجازات اعدام شده است.

تأثیر وضعیت فوق‌العاده

اما در این میان واکنش احزاب مخالف قابل توجه است؛ چرا که احزاب در جریان وقوع کودتا همکاری و همراهی لازم را با دولت و اراده سیاسی در ترکیه نشان داده بودند به طوری که اوزگور اولز، معاون گروه پارلمانی حزب جمهوری خلق اعلام داشت: «چنین شرایطی به نوعی بی‌فایده در برابر همراهی مجلسین است و نباید نمک قورمه و نمکدان شکسته شود. اعلام چنین وضعیتی به نوعی کودتای غیر نظامی تلقی می‌شود». مشابه همین واکنش را آیهان بیلگن، نماینده مردم قارص در پارلمان ترکیه از حزب دمکراتیک خلق‌ها نشان داد. وی در حساب توییتری خود نوشت: «خبری است از آن به عنوان بشارت یاد می‌شد، معلوم شد

حملات بی‌سابقه نامزد جمهوری خواهان به سیاست خارجی شکست‌خورده کلینتون

ترامپ: کشور گشایی بس است!

محله گردهمایی اخراج شدن البته تد کروز، جدی‌ترین رقیب درون‌حزبی ترامپ، در سخنرانی شب سوم، علناً جمهوری خواهان را به رای دادن علیه ترامپ یعنی نامزد رسمی‌شان فراخواند که معنایی جز رای دادن به کلینتون نداشت.

استغای مدیر فاکس نیوز مدیر شبکه تلویزیونی آمریکایی فاکس نیوز و شریک راپرت مرداک، غول رسانه‌ای یهودی در شرکت «فاکس قرن بیست و یکم» به علت اتهام آزار جنسی از سمت خود کناره‌گیری کرد این شرکت روز پنجشنبه با صدور بیانیه‌ای از استغای «راجر ایلز»، خبر داد و اعلام کرد، مرداک ۸۵ ساله که مؤسس و مدیر عامل شرکت مادر فاکس نیوز بیست و یکم است، ریاست و سرپرستی شبکه خبری فاکس نیوز و شبکه فاکس بین‌رسان را به طور موقت به عهده خواهد گرفت. «گرچن کارلسون» مجری سابقه‌دار و نام‌آشنای فاکس نیوز اواسط

زخمی شدن ۶ پلیس فرانسه

ادامه ناآرامی‌ها در حومه پاریس

در سومین شب درگیری‌ها در حومه شمالی پایتخت فرانسه به دنبال مرگ مشکوک یک جوان ۲۴ ساله، ۶ پلیس زخمی شده و ده‌ها ماشین به آتش کشیده شد. فرانسوی‌ها که از ناامنی‌ها و بی‌کفایتی دولت عصبانی هستند برای سومین شب متوالی در اعتراض به مرگ آدام پرتوره ۲۴ ساله در بازداشت پلیس تظاهرات کردند. تظاهرات صدها نفر در شهرستان «ولد دواز» واقع در «ایل دو فرانس» در حومه شمالی پاریس به خشونت گرایید. خانواده این جوان آفریقایی‌تبار می‌گویند او پیش از بازداشت روز سه‌شنبه گذشته در سلامت کامل بوده اما پلیس او را تا سرحد مرگ مورد ضرب و جرح قرار داده است. تاروره پس از مداخله در بازداشت برادرش که به جرم اخاذی دستگیر شده بود، بازداشت شد. مردم خشمگین پس از مرگ او با وجود اعلام حالت فوق‌العاده در کشور، با ایجاد آتش در معابر، شعارهایی علیه نیروهای پلیس ش دادند، از جمله اینکه آنها را قاتل خطاب کردند. ۶ پلیس نیز به دلیل پرتاب گلوله ساچمه‌ای از سوی تظاهرکنندگان زخمی شدند.

■ ■ ■

تظاهرات همبستگی

با شیخ عیسی قاسم

مردم مناطق مختلف بحرین، روز جمعه در پاسخ به فراخوان ائتلاف جوانان انقلاب ۱۴ فوریه، در راهپیمایی «جمعه فدکاری ۳» برای اعلام همبستگی با آیت‌الله عیسی قاسم، رهبر شیعیان شرکت کردند. این ائتلاف در فراخوان خود به سخنران آیت‌الله عیسی قاسم اشاره کرده بودند که گفته است: «ملتی که برای دفاع از حقوق خود به پاخاسته و از نای نمی‌شیند، ملتی که در مسیر پیروزی قرار گرفته است و هرگز از این مسیر خارج نخواهد شد هیچ حمله و ضربه‌ای نمی‌تواند او را از هدفش بازدارد؛ ملتی که هزینه حرکت در این مسیر را می‌داند؛ چنین ملتی پیروز است».

■ ■ ■

هشدار آمریکا درباره تهدید جدا!

سفارت آمریکا در عربستان به شهروندان خود درباره تهدید احتمالی در شهر جدّه هشدار داد. این سفارت‌تخته در بیانیه‌ای تأکید کرد که گزارش‌هایی درباره یک تهدید احتمالی علیه شهروندان آمریکایی در مناطقی از شهر جدّه دریافت کرده است. این تهدیدها مربوط به مناطقی از جدّه است که غربی‌ها در آنجا تردد می‌کنند. سخنگوی وزارت خارجه آمریکا نیز در اظهاراتی مطبوعاتی گفت کنسولگری آمریکا متوجه شده است که اطلاعات دریافت شده به اندازه کافی از مصداقیت برخوردار است، به همین دلیل چنین پیامی را منتشر کرده

■ ■ ■

اسد: کودتا نشانه بی‌ثباتی ترکیه است

رئیس‌جمهوری سوریه می‌گوید رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه از کودتای نافرجام این کشور به منظور اجرای برنامه‌های افراطی که ترکیه و همسایگانش را به خطر می‌اندازد، سواستفاده کرده است. به گزارش خبرگزاری رسمی سوریه، سانا، فشار اسد در گفت‌وگو با خبرگزاری «پرانسا لاتینا» می‌گوید، کودتا را نشانه بی‌ثباتی ترکیه دانست. وی افزود: «این برنامه‌ها برای ترکیه و کشورهای همسایه آن از جمله سوریه خطرناک است». اسد همچنین گفت: «عربستان سعودی، قطر و ترکیه از تروریست‌ها حمایت می‌کنند».

■ ■ ■

پارلمان عراق مخالف مشارکت

نیروهای آمریکایی

در حالی است که اشتون کارتر، وزیر دفاع آمریکا از تصمیم واشنگتن برای اعزام ۶۵۰ سرباز به عراق به منظور مشارکت در عملیات آزادسازی موصل خبر داده است، مجلس عراق قویاً با مشارکت نیروهای آمریکایی در این عملیات مخالفت کرد. به گزارش المعلومه، کمیته دفاع و امنیت پارلمان عراق، دپروز اعلام کرد با مشارکت نیروهای آمریکایی در عملیات آزادسازی موصل، پایتخت خودخوانده گروه تروریستی داعش مخالف است. نایف الشمری از اعضای این کمیته گفت: «عراق از نیروی نظامی کافی برای آزادسازی هر یک از شهرهای عراق از جمله موصل از کنترل گروه‌های تروریستی برخوردار است، چرا که پیش‌تر موفق شد تکریت، الرمادی و فلوچه را آزاد کند». او از مشارکت تمام نیروهای موجود تشکیلات نظامی عراق و نیروهای پشتیبان آنها در این عملیات خبر داد و صریحاً گفت نیازی به نیروهای بیگانه نیست. این ادعایی است که از سوی رئیس پنتاگون مطرح شده بود.

کودتای نافرجام در این کشور دستگیر شده‌اند. این بازداشتی‌ها شامل ۲۸۷ نفر پلیس، ۷۴۲۳ نظامی ارتش، ۲۰۱۴ قاضی و دادستان و ۶۸۶ نفر شهروند عادی است. در حالی که عفو بین‌الملل این اقدامات را «سروکوبی در ابعاد استثنایی» توصیف کرده است.

دلارهای امارات علیه اردوغان

هر روز ابعاد جدیدی از دست داشتن امارات و عربستان سعودی در کودتای نافرجام ترکیه منتشر می‌شود. مجتهد، فعال اینترنتی سعودی نوشت: فتح‌الله گولن، معارض نظام ترکیه که طراح کودتای نافرجام اخیر است، کمک مالی به مبلغ ۲۰۰ میلیون دلار از امارات عربی متحده دریافت کرده است. مجتهد در توییتش نوشت: بن سلمان (جانشین ولیعهد سعودی) و بن زاید (ولیعهد ابوظبی) بر اثر حماقت خود، موفقیت کودتا در ترکیه را برای گولن تضمین کرده بودند، چرا که تصور می‌کردند عده زیادی از داخل و خارج به کودتا می‌پیوندند. به همین دلیل گول خورند و خود را به دردمندان ساختند. به نوشته مجتهد، ولیعهد ابوظبی شخصاً در زمینه حمایت و تامین هزینه کودتای نافرجام علیه اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه دخیل بوده است. وی ادامه داد: علاوه بر حمایت مالی و تبلیغاتی برای حمایت از کودتا تشکیل داده بود که آثار آن در خبررسانی شبکه اسکای‌نیوز عربی که از ابوظبی پخش می‌شود و شبکه العربیه که مقر آن دوی است، مشاهده شد.

نمک مصری‌ها روی زخم اردوغان

در حالی که ترکیه خواستار استرداد فتح‌الله گولن، چهره مخالف ترکیه‌ای و متهم به طراحی کودتای اخیر در این کشور از آمریکا شده است، در چند روز گذشته چهره‌های پارلمانی و رسانه‌ای متعدد مصر خواستار میزبانی از وی در کشورشان شده‌اند. چهره‌های یادشده گولن را یک اندیشمند جهانی و یکی از پیشگامان جنبش‌های اسلام اجتماعی در جهان دانسته‌اند و تأکید دارند نمی‌خواهند با میزبانی از گولن از وی به عنوان اهرم فشاری بر دولت اردوغان که با مخالفان و دشمنی شدیدش با دولت کنونی مصر شناخته می‌شود- استفاده کنند. این چهره‌ها تأکید دارند تا زمانی که ترکیه در خاک خود بسیاری از اعضا و رهبران گروه اخوان‌المسلمین را اسکان داده، مصر حق دارد از این مخالف بزرگ ترکیه‌ای میزبانی کند. از جمله حامیان میزبانی از گولن در مصر احمد المسلمانی، یکی از چهره‌های رسانه‌ای این کشور است.

تحول بزرگ در موضع آنکارا درباره سوریه در راه است؟

دولت ترکیه در اقدامی غیرمنتظره، افسران بلندپایه سازمان اطلاعات خود را که آموزش و ارائه مشاوره به معارضان سوریه در حومه حلب را برعهده داشتند، از این منطقه خارج کرده است. چه‌بسا این اقدام حاکی از اختلافات جدی میان افسران ترک و گروه‌های مسلح معارض سوریه و شاید هم نشانه تحولی بزرگ در موضع رسمی ترکیه در قبال سوریه باشد. به نظر می‌رسد خروج افسران ترک از حومه حلب، پس از ناتوانی تروریست‌های حاضر در سوریه در شکستن محاصره حلب توسط ارتش و بروز اختلافات میان سران معارضان و افسران ترک صورت گرفته است. هم‌زمان روزنامه فرانسوی زبان لوفیگارو، چهارشنبه به نقل از اداره اطلاعات نظامی فرانسه فاش کرد روند اعزام جنگجویان خارجی از طریق ترکیه برای جنگیدن در صفوف داعش، وی افزود: «این دارد. تعداد جنگجویانی که هر هفته اعزام می‌شوند بالغ بر صد نفر تخمین زده شده است. ژان مارک آیرو، وزیر خارجه فرانسه گفت سوالی که لازم است پرسیم این است که آیا آنکارا شریک واقعی جنگ با داعش در سوریه بود؟ وی خاطر نشان کرد در نشست کشورهای عضو ائتلاف بین‌المللی در واشنگتن این موضوع را مطرح خواهد کرد.

تیر ماه ۱۳۹۵ از ایلز به علت آزار جنسی شکایت کرده بود. او فاش کرد که به علت رد درخواست جنسی ایلز از کار برکنار شده است. البته به نظر می‌رسد افسرای فساد ایلز، دلایلی سیاسی در رابطه با کمپین حامی دونالد ترامپ داشته باشد چرا که شبکه فاکس مهم‌ترین شبکه رسانه‌ای جمهوری خواهان و محافظه‌کاران آمریکا محسوب می‌شود.